

Kalajoki Juurakon tuulipuiston maakaapelilinjojen ja sähköaseman muinaisjäännösinventointi 2015

**Timo Jussila
Teemu Tiainen**

Tilaaaja: Juola Holding Oy / Ramboll

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartta	3
Inventointi	3
Muinaisjäännökset	5
1 KALAJOKI JÄNESKANGAS	5
2 KALAJOKI TALKKUNA.....	9

Kansikuva: pronssikautinen hautaröykkiö Jylkässä, kaakkoon.

Perustiedot

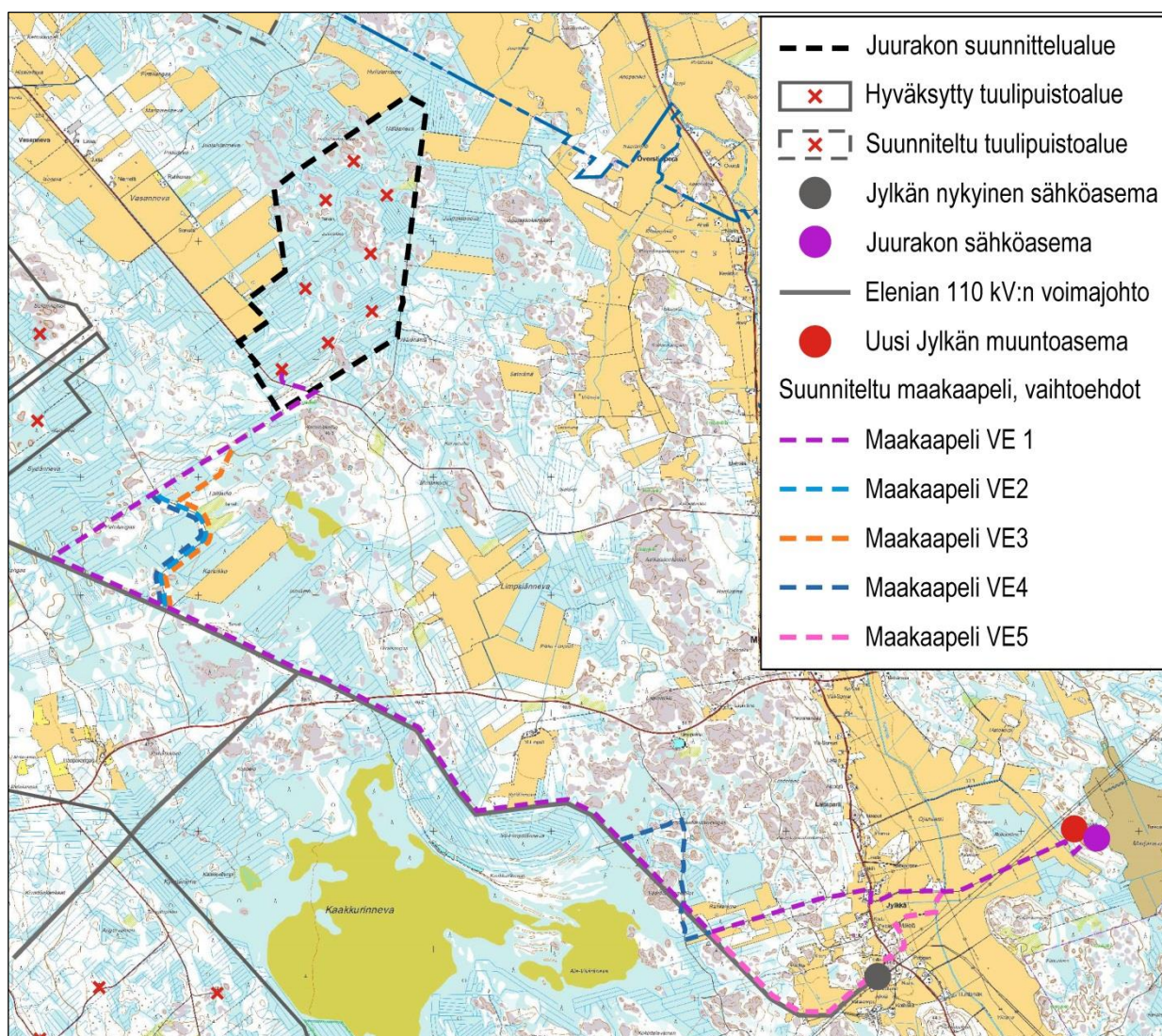
- Alue:* Kalajoen keskustasta n. 9 km koilliseen suunnitellun Juurakon tuulipuiston maakaapelilinja Juurakosta Jylkkään ja tuulipuiston sähköaseman alue Jylkässä.
- Tarkoitus:* Selvittää sijaitseeko suunnitellulla maakaapelireitillä (vaihtoehtoinen) ja sähköaseman alueella muinaismuistoalain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuurihistoriallisia, suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.
- Työaika:* Toukokuu v. 2015
- Kustantaja:* Juola Holding Oy / Ramboll Finland Oy.
- Tekijät:* Mikroliitti Oy, Timo Sepänmaa ja Timo Jussila.
- Aiemmat tutkimukset:* Mökkönen inventointi v. 2011, Jussila & Poutiainen inventointi 2011, Jussila & Sepänmaa inventointeja v. 2013. Jussila & Sepänmaa inventointi 2014.
- Tulokset:* Vuonna 2014 inventoitiin Juurakon tuulipuistosta lounaaseen kulkeva maakaapelilinja (Jussila & Sepänmaa). Maakaapelilinjaa jatketaan eri linjausvaihtoehdoin kuitenkin Jylkkään (tuulipuistosta n. 7,6 km kaakkoon) ja sinne rakennettavalle uudelle Juurakon tuulivoimapuiston sähköasemalle. Lähes koko suunniteltu maakaapelilinja vaihtoehtoinen on tarkastettu aiemmissa, v. 2011-2014 alueella suoritetuissa inventoinneissa. Tässä inventoinnissa tarkasteltiin maakaapelilinjausta Jylkässä ja sinne suunnitellun sähköaseman alueella. Lisäksi raportoidaan linjan alkupäässä Karsikon alueella v. 2014 tehtyä inventointia.

Jylkän sähköaseman kupeessa havaittiin pronssikautinen hautaröykkiö. Se sijaitsee turvallisen etäällä suunnitellusta sähköasemasta mutta maakaapelilinja kulkisi aivan sen kupeesta. Maakaapelilinjaa suosittelimme siirrettäväksi 20-30 m enemmän kaakkoon, etäämmäksi röykkiöstä.

Luoteessa, Karsikon alueella linjausvaihtoehto VE3 kulkisi kivikautisen asuinpaikan päältä. Muualla linjausvaihtoehdot kulkevat riittävän etäällä tunnetuista, kiinteistä muinaisjäännöksistä.

- Selityksiä:* Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref). Karttapohjat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta keväällä v. 2015 ellei toisin mainittu. Kohdekuvauksissa myös KKJ koordinaatit. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Yleiskartta

Juurakon tuulipuiston maakaapelireittien vaihtoehdot ja kaakossa Juurakon sähköasema (sinipunainen pallo). Kartta Rambollilta toukokuussa 2015

Inventointi

Juola Holding Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa Kalajoen Vasannevan alueelle, n 9 -10 km Kalajoen keskustasta koilliseen. Tuulipuiston alue inventoitiin v. 2013 (Jussila & Sepänmaa, [Kalajoki Juurakon tuulipuiston muinaisjäännösinventointi 2013](#)) ja tuulipuistosta lounaaseen, Elenian 110 kV linjalle kulkeva sähkönsiirtoreitti v. 2014 (Jussila & Sepänmaa [Kalajoki Juurakon tuulipuiston muinais-inventointi 2014](#)). Juurakon tuulipuistosta suunnitellaan maakaapelireittiä edelleen Jylkkään ja sinne rakennettavalle Juurakon sähköasemalle, joka sijaitsee uuden Jylkän sähköaseman kaakkoispuolella ja Fingridin voimajohtolinjan kupeessa kaakkoispuolella.

Juurakon tuulipuiston maakaapelireitti on siis inventoitu tuulipuiston lounaispuolelta v. 2014. Vaihtoehdoiset reitit Karsikon alueella tutkittiin omana työnä v. 2014 mutta sitä ei raportoitu. Karsikosta eteenpäin suunniteltu maakaapeli kulkee Elenian voimajohtolinjan kupeessa Jylkkään, jossa on siitä erkanevia vaihtoehdoisia reittejä uudelle sähköasemalle. Nämä linjaukset on tarkastettu maastossa lähes täydellisesti aiemmissa inventoinneissa: [Mökkönen 2011](#), [Jussila & Poutiainen 2011](#) sekä Jussila & Sepänmaa 2013a (Fingrid Oyj:n voimajohtolinjan Kokkola-Siikajoki inventointi) ja [Jussila & Sepänmaa 2013b](#), Elenian linjan inventoinnin täydennys. Kaik-

kiaan Juurakon maakaapelilinjalta on ennen tätä inventointia inventoitu muinaisjäännoiksi viidessä eri inventoinnissa vuosina 2011-2014.

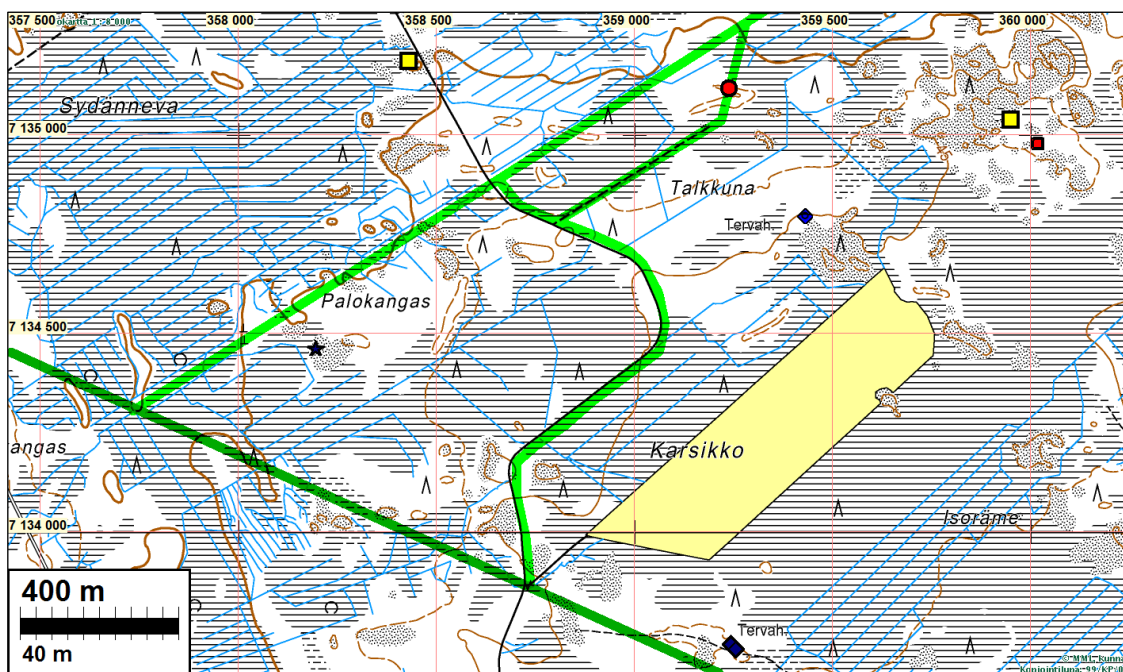
Tässä inventoinnissa tutkittiin maastossa Jylkän sähköaseman alue ja tarkasteltiin eräin osin vaihtoehtoisia linjauksia (VE1 ja 4) Jylkässä. Raportissa kuvataan myös aiemmin v. 2014 maastossa tarkasteltua Karsikon aluetta

Maastotyö suorittivat Timo Jussila ja Teemu Tiainen yhden päivän aikana toukokuussa 2015. Olosuhteet maastotutkimusajankohtana olivat kaikilta osilta tutkimuksen kannalta erinomaiset.

Jylkässä maakaapelilinjavaihtoehdot kulkevat pellossa, jota on aiemmin tarkasteltu monissa inventoinneissa. Pelto on hyvin loivapiirteinen. Siitä (Jylkän alueelta) on kuitenkin tehty kiviesinelöytö (1000001174, liuskekeihäänkärki). Peltoteiden varsilla tutkisteltiin paikoin auki olevan pellon pintaa siinä mitään havaitsematta. Jylkän sähköaseman alue tutkittiin kattavasti. Jäneskankaalle, voimajohtolinjan eteläkupeeseen oltiin par'aikaa rakentamassa uutta sähköasemaa: kalliota louhittiin ja räjäytettiin. Juurakon sähköasema tulee heti sen etelä-kaakkoispuolelle. Sen alue on kalliosta metsää ja ohut maaperä on kivikoista moreenia. Itse sähköaseman alueella ja sen lähetyvillä ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Sähköaseman luoteispuoleisella avokalliolla havaittiin pronssikautinen hautaröykkiö (Kohde nro 1). Jylkän rakenteilla olevan sähköaseman maanrakennustyöt ulottuivat muutaman metrin etäisyydelle röykkiön pohjoisreunasta (jossa myös uusi kiinteistöraja). Jylkän sähköaseman aluetta tarkasteltiin voimajohtolinjan kupeessa, voimajohtolinjan inventoinnissa v- 2013, mutta silloin maastokävelyä ei ulotettu kallion lähelle missä röykkiö on, eikä röykkiötä siten silloin havaittu.

Karsikon – Talkkunan alueella, missä maakaapelin reittivaihtoehdot kulkevat metsätien kupeessa, on maasto hiekkamaaperästä muinaista dyynikenttää, n 45 m korkeustasolla – kivikauden lopun ja varhaismetallikauden alun rantakorkeus. Vuonna 2014 alue oli hiljattain hakattu ja maaperä laikutettu. Talkkunan alueen laikutetut maastot katsottiin tuolloin tarkoin – myös maakaapelilinjan vaihtoehtoisten reittien alueet.

Maakaapelireittivaihtoehdot Karsikon-Talkkunan alueella vaalean vihreällä. Elenian 110 kV linja tumman vihreällä. Muinaisjäännökset eri symbolein. Talkkunan esihist. asuinpaikka punaisella pallolla. Ks. myös raportti v. 2014.

Takkunan alueen laikutettua muinaisdynynimaastoa ja tervahauta (kuvat 2014)

Mitään esihistoriaan viittaavaa ei kuitenkaan havaittu. Metsätiestä nelisensataa metriä koilliseen on iso tervahauta (N 7134803 E 359433). Maakaapeliin vaihtoehtoreitti VE 3 kulkee v. 2014 havaitun ja raportoidun esihistoriallisen asuinpaikan yli. Tämän vaihtoehdon toteutuminen edellyttäisi arkeologisen kaivauksen maakaapelilinjalla. Jylkän sähköasemalla maakaapelilinja kulki aivan pronssikautisen röykkiön kupeesta. Maakaapelilinjaa suosittelen siirrettäväksi 20-30 m enemmän kaakkoon, etäämmäksi röykkiöstä. Muualla kaapelilinjan lähellä ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.

23.5.2015

Timo Jussila

Juurakon sähköaseman maastoa Jylkässä, pohjoiseen.

Muinaisjäännökset

1 KALAJOKI JÄNESKANGAS

Mjtnunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Laji: hautaus: röykkiö

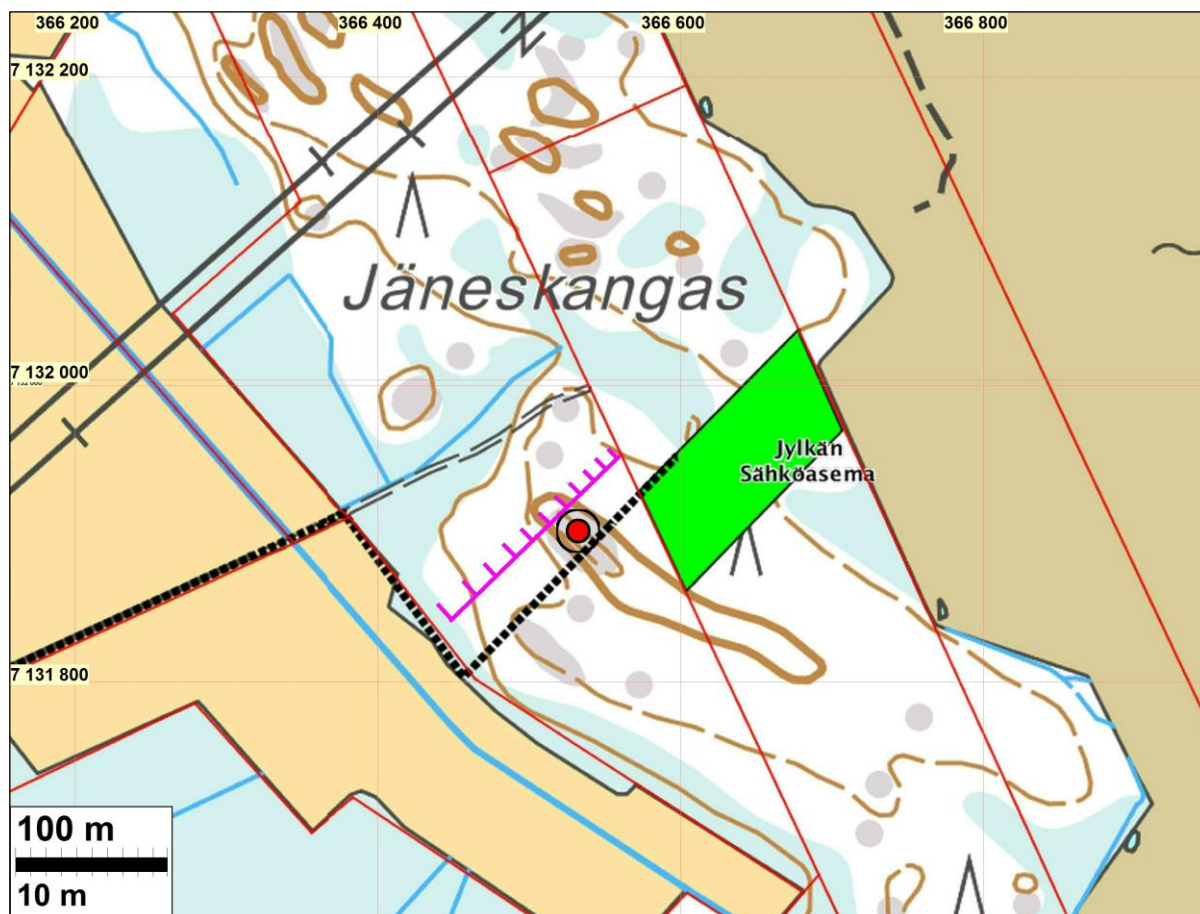
Koordin: N: 7131 898 E: 366 532 Z: 42,5
P: 7134 885 I: 3366 650

Tutkijat: Jussila & Tiainen 2015 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kalajoen kirkosta 15,2 km itään.

Huomiot: Röykkiö sijaitsee Jylkässä, Jäneskankaan eteläosassa olevan luoteis-kaakkois suuntaisen harjanteen luoteispäässä, harjanteen lounaisreunalla olevalla avokalliolla, kallioharjanteen reunalla, harjanteen korkeimmalla kohdalla. Röykkiö on kooltaan n 5 x 3 m ja siinä on ainakin pari kivikerrosta, Sen luoteispäässä on kuopanne. Röykkiön eteläpuolella maasto laskee ja avokallio on peitteisempää ja hiipuu ohien maakerroksen alle. Lounaispuolella on matala kalliojyrkäne. Koillispuolella kallioharjanne laskee metsämaahan. Pohjoispuolella avokallio on kuorittu ja hie-man kauempana räjäytetty - alueella jonne rakennetaan uutta sähköasemaa. Rakenteilla olevan sähköaseman kiinteistöraja kulkee pari metriä röykkiön pohjois-luoteispuolella (linjalla tuoreita pyykkejä). Röykkiö on kuitenkin ehjä. Uusi Juurakon sähköasema on suunniteltu rakennettavaksi n. 47 m röykkiön pohjois-koillispuolelle.

Lähialueella ei havaittu merkkejä asuinpaikasta tai muista muinaisjännöksistä. 850 m tästä röykkiöstä etelään tunnetaan röykkiö Alavieska Pikkuräme NE ja siitä etelään vielä pari röykkiötä,

Röykkiö punaisella pallolla. Sen luoteispuolella kuorittu ja louhitu alueen kaakkoisraja sinipuna-

naisella. Suunniteltu maakaapeli katkoviivalla.

(karttapohja Rambollilta)

Röykkiö pohjoiseen.

Röykkiö luoteeseen

Röykkiö länteen

Röykkiö luoteeseen

Röykkiö kauempaa länsiluoteeseen.

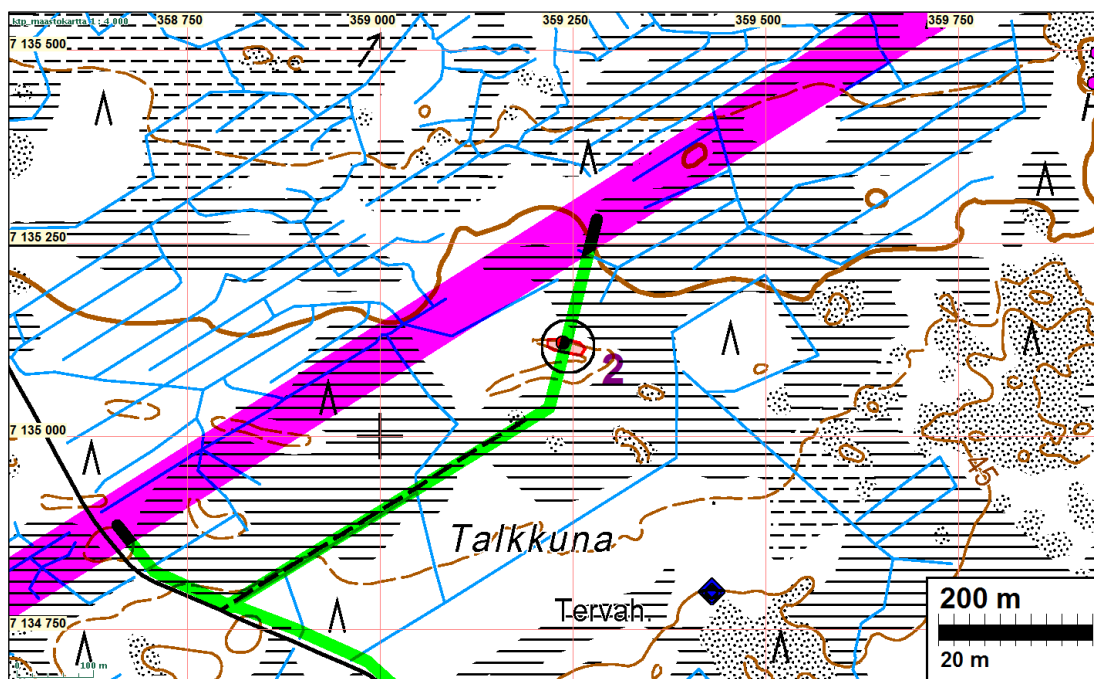
Röykkiö kaakkoon.

2 KALAJOKI TALKKUNA

Mjtunnus: 1000025911
 Rauh.lk: kiinteä muinaisjäänös
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordinatit: N: 7135 117 E: 359 238 Z: 43
 P: 7138 105 I: 3359 353

Tutkijat: Jussila & Sepänmaa 2014 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Kalajoen kirkosta 9,8 km koilliseen.
 Huomiot: Paikalla on suosta/soisesta metsästä kohoava harjanne, ns. kaara, jonka pohjoisosasta, metsänhoitolaikusta löytyi pari selvää kvartsi-iskoksta. laikuissa ei havaittu muuta. Paikkaa ei koekuopitettu. Paikalla lienee suppea-alainen leiri- tai asuinpaikka. Se rajautuu selkeästi topografian perusteella arvioituna.

v. 2014 tutkittu linja sinipunaisella. Vaihtoehtoiset kaapeliinjat vihreällä (eivät tiedossa v. 2014)

Kvartsienlöytöpaikka lapion kohdalla (kuvat v. 2014)